

Pointer uitzending 14 maart 2022

<https://pointer.kro-ncrv.nl/klimaatconflict-in-de-gemeenteraad>

VO = voice over

RIB = RES in Beeld

0:00

VO: De gemeenteraadsverkiezingen worden niet alleen in het stemhokje uitgevochten maar ook online.

0:07

Hans Marchal [naam niet getoond]: Ik heb gehoord dat, want op internet had 'ie ergens gelezen dat, ik zeg nee joh dat is niet waar, hoe kom je erbij?

0:15

VO: nepnieuws en misinformatie kunnen invloed hebben op de kiezer.

0:17

Stephan Rebel, Windunie [naam niet getoond]: Het is lastig om je te verweren tegen desinformatie

Boer Peter van Rooijen [naam niet getoond]: Ik vind het prima als mensen ergens tegen zijn, maar blijf wel eerlijk, niet liegen en bedriegen

Onderzoeker André Krouwel [naam niet getoond]: Alles mag hier, niks is strafbaar.

0:27

Hoe de anti-windmolenlobby schrikbeelden produceert om de lokale politiek te beïnvloeden.

0:38

Pointer onderzoekt samen met het ANP en Nieuwscheckers feiten rondom de gemeenteraadsverkiezingen. Allerlei uitspraken, beelden en beweringen worden geverifieerd. We ontdekken gemanipuleerde informatie die niet klopt en die wordt ingezet in de verkiezingen. Het gaat om beelden van mogelijke windmolenlocaties.

1:00

VO: Zo komen we terecht in de landelijke omgeving van Wijk bij Duurstede op het erf van boer Peter. Hij wil graag een windmolen.

1:13

Boer Peter van Rooijen, Wijk bij Duurstede: Effe kijken waar ik 'm heb gelaten. Kijk zo moet je het zien, zo'n klein dingetje is het maar. Dat we eigenlijk graag CO2-neutraal willen produceren. Je moet toch allemaal anders gaan denken. Waaien doet het wel in ons gebied en daar past zo'n windmolentje perfect bij.

1:39

Getoond Klimaatakkoord van Parijs. VO: Om met z'n allen de klimaatdoelen van Parijs te halen moeten we in 2030 de helft minder CO2 uitstoten vergeleken met 1990. Gemeentes spelen hierbij een belangrijke rol. Nederland is opgedeeld in dertig regio's waar gemeentes moeten onderzoek naar, hoe en hoeveel duurzame energie zij kunnen opwekken, bijvoorbeeld met windmolens. Gemeentes moeten uitrekenen wat het kost en of er draagvlak voor is onder de inwoners. Dat wordt samengevat in een regionale energiestrategie, kortweg RES. De discussie over deze strategie werd in

Wijk bij Duurstede hard gevoerd. Een politiek verantwoordelijke wethouder werd online bestookt en legde zijn taak neer.

2:28:

Thomas de Beus, datajournalist Pointer: Wat was het daadwerkelijke moment waarop u dacht ik stop ermee? Marchal: "Nou dat was op een gegeven moment dat er zoveel uhhhh hoe moet ik het netjes zeggen dat er zoveel op social media langskwam dat ik toen iets had van jongens wil ik dit nog en diegenen die mij lief zijn wil ik dit ook niet aan doen. En mezelf ook niet meer."

2:53

VO leest anonieme tweets voor: "U bent het bewijs dat we religieuzen teveel ruimte geven." "Hans, de man met zijn refo harses." "typical christelijke schijnheiligheid"

3:09

Interviewer De Beus: U zegt bedreigingen en gescheld, uit welke hoek?

Marchal: dat kwam met name uit de hoek toen we de discussie hadden over de windmolens.

3:24

Getoond wordt website RES in Beeld

VO: er is een organisatie die zich in deze discussie mengt in gemeenten, RES in Beeld. Hier presenteert de beweging zichzelf. Willem Joustra: "Nou binnen afzienbare tijd gaat uw omgeving er helemaal anders uitzien. Er komen honderden windmolens en zonnecellen, ook bij u in de buurt, tenzij u middenin de stad woont."

3:44

VO: RES in Beeld vraagt bewoners foto's in te sturen van plekken die in het kader van de regionale energiestrategie worden genoemd als mogelijke windmolenlocaties. Op 77 verschillende plekken in Nederland hebben burgers dat gedaan. RES in beeld bewerkt die foto's en plakt er windmolens in om te laten zien welke impact het heeft op het landschap. Maar, kloppen die beelden wel?

4:10

Interviewer De Beus: is de trend van gefotoshopte foto's groeiende?

Stephan Rebel, Windunie: We zien die toenemen en dat komt eigenlijk ook vanwege de reden dat de grote locaties voor windmolens in Nederland zijn eigenlijk al wel ontwikkeld. Dat betekent dat we op zoek moeten naar kleinere locaties die soms ook dicht op woonkernen staan en daardoor raakt het mensen ook wat sneller in hun fysieke leefomgeving. En daar reageren mensen uiteraard op en die gaan dan zelf aan de slag met visualisaties.

4:37

Windunie is een organisatie die samen met bedrijven en burgers windmolens bouwt. Ze maken steeds vaker mee dat plannen worden vertraagd nadat online beelden opduiken die een verkeerde voorstelling van zaken geven van hoe het eruit komt te zien.

4:52

Rebel: "Ja verkeerde dimensies waarbij turbines bijvoorbeeld op zo'n manier worden ingepast dat het helemaal uit verhouding is met de omgeving."

Interviewer De Beus: ken je ook de website RES in beeld?

Rebel: "Ja, RES in Beeld kennen wij ook als website. Ook daar zien we af en toe weleens visualisaties waarvan wij onze twijfels hebben of dat nou daadwerkelijk zo met de juiste afstanden en op de juiste manier bemeterd is."

5:13

VO: hoe zit het met die beelden die RES in Beeld verspreidt. Neem nou deze afbeelding uit de omgeving van Wijk bij Duurstede. Volgens RIB gaat het er zo uitzien als de RES wordt uitgevoerd. Maar dit is een realistische afbeelding, gemaakt door een bedrijf dat een wetenschappelijke rekenmethode hanteert.

Tedde Langhout, Windplanner: "wat er concreet misgaat is dat er een totaal onrealistisch beeld wordt gegeven aan de bewoners. Hier vandaan is het fotopunt. Hier zie je de eerste turbine, de tweede turbine, en hier is de derde turbine geprojecteerd. Wat we hebben gedaan is dezelfde turbine gepakt zoals RIB beschreven heeft. Je ziet de eerste turbine hier boven het dak uitkomen. De tweede turbine zie je net boven de bomen uitkomen maar de derde turbine zie je eigenlijk al niet meer. En bij RIB zag je duidelijk de drie turbines boven de objecten in deze foto uitsteken."

6:14

VO: We checken het ook even bij de bewoners van het huis op de afbeelding vlakbij Wijk bij Duurstede. Goedemorgen. Heren. De Beus: Ik vroeg me af, ik heb foto's van windmolens gezien, krijgt u die hier in de tuin?

Bewoner Ed Kronenberg: nee hoor, niet dat ik weet. Nou ja, ik vond het op zich wel grappig dat ze de boerderij als voorgrond hadden genomen. Maar ja het klopte natuurlijk niet.

6:40

Interviewer: toen u de foto voor het eerst zag wat dacht u toen?

Ed Kronenberg: Het is gewoon heel erg moeilijk tegenwoordig om te weten wat wel en wat niet klopt. Ja en als het wordt ingezet om ehh belangen te behartigen op een manier zeg maar die eigenlijk niet zou moeten gebeuren dan zet dat gelijk de discussie op het verkeerde been.

6:57

VO: Bovendien blijkt het type windmolen dat RIB projecteert een groter model dan het type waar het in het echt om zou gaan.

7:05

De wethouder uit Wijk bij Duurstede werd gebeld door inwoners die de beelden zagen.

Marchal: Ik heb gehoord dat, want op internet had hij ergens gelezen dat. Nee joh, dat is niet waar, hoe kom je daarbij? Ik heb het ergens op internet gelezen en dat was ook weer zo'n fake kaart. En dat ging een heel eigen leven leiden.

7:23

Op twitter zien we dat gefotoshopt materiaal bij meer mensen begint op te vallen zoals bij weerman Gerrit Hiemstra. Tweet Hiemstra: "Ik laat graag een voorbeeld zien van de praktijken die tegenstanders van windmolens hanteren om inwoners voor de gek te houden met misleidende foto's. De rechter foto is een misleidende foto, de linker foto is een realistische foto."

7:40

Een ambtenaar van Economische Zaken (Lennert Goemans) twittert op persoonlijke titel. "Te slecht voor woorden...onderstaand plaatje. Niemand wil dit, gaat ook niet gebeuren, maar toch wordt dit voorgespiegeld.

7:54

VO: (toont wederom foto's RIB en Windplanner bij Wijk bij Duurstede) is het misschien toeval dat RIB af en toe een fout maakt? We laten meer beelden controleren. Deze komen uit de omgeving van Beuningen. Rechts in beeld worden de molens telkens groter afgebeeld dan het werkelijk zou zijn als

daar zo'n molen gebouwd wordt. Dat lijkt op manipulatie. Waarom? We vragen het de man achter RIB, Willem Joustra. Waarom kunnen we dit niet gewoon op camera doen?

8:24

Willem Joustra: "Nou, een camera vind ik oké. Maar wat uw methodiek verder is, dat u dan zeg maar, het in kleine stukjes knipt, en dat u daardoor, dan doet u uw uiterste best om mij neer te zetten als iets wat u als beeld heeft. Dat is een nare methodiek en daar heb ik moeite mee."

8:45

Peter Keizer: "Wij proberen niet een beeld neer te zetten. We doen gewoon onderzoek naar een situatie en wat u met RIB doet. En wij zien dat u afbeeldingen verspreidt die niet kloppen. De windmolens die jullie afbeelden zijn consequent groter."

Joustra: "Op de site heb je kunnen lezen, als je de site had gelezen, dat het visualisaties zijn en dat er altijd afwijkingen van de werkelijkheid kunnen zijn. Want het ding staat er namelijk nog niet, dus je weet nooit precies wat de plek is."

Keizer: "Dan begrijp ik u goed dat de afbeeldingen die jullie maken niet naar de waarheid zijn maar een interpretatie daarvan."

Joustra: "Ja weet je, dit frame dus. Dit is waarom het moeilijk is om met jou te praten."

9:23

Pointer heeft eerder gepubliceerd over de organisatie die het werk van RIB financiert, stichting Clintel.

Peter Keizer: Dat is een lobbyclub waarvan we weten dat ze misinformatie verspreiden. De stichting wordt gefinancierd deels door de olie-industrie. Stichting Clintel heeft eigenlijk als doel om klimaatbeleid tegen te houden en plannen om van fossiele brandstoffen af te stappen te frustreren.

9:46

Joustra: "Met jouw details doe jij een selectie van een aantal dingen, een aantal details waarop jij een beeld kunt neerzetten van: kijk, kijk, olie betaalt, en ze liegen, dat is wat jij aan het doen bent."

10:00

Keizer: Door wie wordt u dan gefinancierd, misschien kunt u daar gewoon transparant over zijn?

Joustra: "Dat moet u Clintel vragen. ik ben zzp'er en voer opdrachtjes uit. Maar ik word betaald door Clintel ja."

10:14

VO: De man die facturen stuurt aan een aan de olie-industrie gelinkte lobby heeft nu ook een eigen politieke partij opgericht die deelneemt aan de gemeenteraadsverkiezingen in Wijk bij Duurstede: Duurstede voor Democratie.

10:27

Keizer: "Kijk u heeft een partij opgericht, Duurstede voor Democratie, die eigenlijk als belangrijkste punt heeft, het tegenhouden van plannen voor windmolens. Toch?"

Joustra: "Nou, we hebben een zeer compleet programma met alle beleidsgebieden waar gemeenten in... Ik vind het een beetje..."

Keizer: "Laat ik het een hoofdpunt noemen."

Joustra: "Het is een belangrijk punt ja."

10:51

VO: op de website van de partij vinden we opnieuw informatie die niet klopt. De partij beweert dat in

één jaar 186 doden vielen door windmolens. Maar als we de bron checken staat in het rapport dat wereldwijd drie doden zijn gevallen.

11:06

Keizer: "En die drie waren veroorzaakt door een sneeuwstorm en twee door constructieproblemen."

Joustra: "Ja, als er geen windturbine was geweest, was dat constructieprobleem er dan wel geweest, nog steeds?"

Keizer: "Ja heeft een windturbine iets te maken met een sneeuwstorm?"

Joustra: "Als iemand in een sneeuwstorm erheen moet, om wat voor reden dan ook blijkbaar wel. Anders was hij om een andere reden op pad toch?"

Keizer: "Ja maar zo kun je wel een windmolen van alles de schuld geven toch?"

Joustra: "Jij probeert een hele hoop mensen te beïnvloeden met verhalen die jou goeddunken."

Keizer: "Ik probeer niemand te beïnvloeden. Ik probeer alleen onderzoek te doen naar wat uw partij wil."

11:49

VO: Wordt niet alleen Joustra maar ook diens partij Duurstede voor Democratie gefinancierd door Clintel? Clintel zegt van niet, maar het is lastig te controleren. Want partijen hoeven niet alles op te geven wat ze aan financiën ontvangen.

André Krouwel, politicoloog: Nederland is het wilde westen van de partijfinanciering, alles mag hier. Niks is strafbaar. En partijen die subsidie ontvangen die geven wel netjes een lijstje met donors aan, maar onder een bepaald bedrag, ik geloof dat dat nu 4500 of 5000 euro is, mogen die mooi anoniem blijven. Dus je kan dat mooi opdelen in kleine hapjes. En niemand die er ooit achter komt of wat veel meer gebeurt grote bedragen indirect geven. Dus Stichting Blij voor deze Partij die richt je dan op en dan laat je allerlei grote ondernemers aan de stichting geven. En dan zeg je hier Blij voor de Partij heeft het gedoneerd. Ja nee bedrijven hebben het gedoneerd. Grote belangen, grote bedrijven, kunnen eigenlijk heel makkelijk partijen, politici en beleid kopen in Nederland. En dus kun je als burger niet goed beslissen wie eigenlijk de baas is van de persoon waarop je stemt.

12:55

VO: Uit ons data-onderzoek blijkt dat onjuiste informatie van RIB wordt hergebruikt in de politiek. In Statenledenvergaderingen in Noord-Holland en Utrecht zien PVV en JA21 RIB als "goede manier om energieplannen naar de burger te communiceren."

En de beelden worden ingebracht door insprekers en besproken in tenminste zes gemeenteraden.

13:20

De Beus: Wat vind je daarvan eigenlijk?

Tedde Langhout: Ik vind het niet eerlijk wanneer er absurde beelden worden getoond wanneer de turbines te groot zijn maar ook niet fair als er beelden worden getoond waarbij de turbines niet zichtbaar zijn maar daadwerkelijk wel zichtbaar zijn, dus er moet vooral een dialoog ontstaan op basis van het eerlijke beeld.

13:38

Marchal: de plan van de agrariërs voor kleine agrarische windmolens zijn daar de dupe van geworden. Die discussie is daardoor verstoord want er werden grote windmolens geprojecteerd in dat gebied terwijl daar nooit sprake van is geweest. Dus die trucagefoto's hebben voor veel meer leed gezorgd dan alleen maar op het dossier RES.

14:04

Boer Peter: Hopen dat 'ie er binnenkort komt te staan.

Interviewer De Beus: Heeft u die foto's wel eens langs zien komen?

Peter: Ja, ja, daar kijk ik niet naar, dan ken je dr eigen ook niet aan irriteren. Kijk, ik vind je mag altijd iets vinden van mekaar, maar het moet wel op waarheid gebaseerd zijn. Dat zie ik landelijk ook en plaatselijk ook, ik vind het prima als mensen ergens tegen zijn, maar blijf eerlijk, niet liegen en bedriegen. Daar kan ik ook slecht tegen. Dus daarom kijk ik het maar niet.